

АНИ М. Х. ШМИТ

**ЛЕТЯЩИЯТ АСАНСЬОР
МАГИЧЕСКИЯТ КАБИНЕТ**

Култура

*This project has been funded with support from the
European Commission.*

*This publication [communication] reflects the views only
of the author, and the Commission cannot be held
responsible for any use which may be made
of the information contained therein.*

*Този проект е финансиран с подкрепата на
Европейската комисия.*

*Тази публикация [съобщение] отразява само личните
виждания на нейния автор и от Комисията не може
да бъде търсена отговорност за използването
на съдържащата се в нея информация.*

Ани М. Х.

Шмит

**Летящият
асансьор**

**Магическият
кабинет**

Превела от нидерландски:

Василка Ванчева

Илюстрации:

Тхе Тьонг-Кхинг

Annie M. G. Schmidt

ABELTJE

Copyright text © 1953, 2008 by the Estate of Annie M. G. Schmidt

Copyright illustrations © 1980, 2008 by The Tjong Khing
First published in 1980 by Em. Querido Uitgeverij, Amsterdam

DE A VAN ABELTJE

Copyright text © 1953, 2008 by the Estate of Annie M. G. Schmidt

Copyright illustrations © 1980, 2008 by The Tjong Khing
First published in 1980 by Em. Querido Uitgeverij, Amsterdam

Ани М. Х. Шмит

**ЛЕТЯЩИЯТ АСАНСЬОР
МАГИЧЕСКИЯТ КАБИНЕТ**

Превод от нидерландски: *Василка Ванчева*

Илюстрации: *Тхе Тьонг-Кхинг*

Българска адаптация на корицата: *Златина Зарева*

© ИК „ЕМАС“, 2022

Всички права запазени!

Летящият асансьор

ПЪРВА ГЛАВА

Универсалният магазин КОЛОС

Вероятно сте ходили в Мигелюм – Мигелюм на река Ейсел, имах предвид, където във фабриката произвеждат кърпи за бърсане на прах. Покрай сивата река се редят червени тухлени къщи, а още отдалеч се виждат три големи бряста на дигата. Там живее Авелко, Авелко Руф, синът на госпожа Руф, собственицата на магазина за цветя на улица „Църковна“.

Е, дали сте ходили в Мигелюм, всъщност няма значение, защото предстои да научите историята на Авелко. Да, целият ни разказ ще се върти около него.

Авелко завърши училище и трябваше да прави нещо. Открай време е така: момчетата трябва да правят нещо, затова и мама Руф по цял ден му опяваше все едно и също.

– Какво всъщност смяташ да правиш, Авелко? – питаше тя. – Защо не се хванеш помощник в бърснарницата на съседа Ясперс? Ще станеш фризьор, с перчем на челото и гребен зад ухото!

– Не! – отсече Авелко.

– Всъщност на мен най ми се иска – продължи мама Руф, – да, на мен наистина най ми се иска да почнеш при мен. Сега върша всичко сама, а колко ще е хубаво ти да разнасяш букетите и венците. Обаче – продължи бързо тя, – не, Авелко, знам, че това е лудост. Като се сетя как изпусна калата за четири гулдена¹ и деветдесет в калта! Или как остави голямата азалия за кмета по средата на гигата и я забрави. Ти нямаш отношение към цветята, нямаш отношение към търговията, нямаш и отношение към търговията с цветя. Значи, това не става. Но все пак трябва да правиш нещо, нали? Искаш ли да идеш на обучение в някой автосервиз, Авелко? Ще си човъркаш по колите?

– Хм... Не знам – промърмори Авелко.

Факт беше, че момчето всеки ден прекарваше дълго време горе на гигата, близо до трите бряста, и наблюдаваше големите кораби с плоско дъно, които минаваха оттам. С часове стоеше загледан в блещукащата, огряна от слънцето река, която описваше широка дъга и изчезваше сред ливадите... зад тях... някъде далече... беше морето, а зад него – целият широк свят. Там отзад се намираха всичките прекрасни чужди страни, в които човек си заслужаваше да отиде. На Авелко много му се искаше да за-

¹ Гулден – паричната единица на Нидерландия преди въвеждането на еврото. – Бел. прев.

мине... да тръгне по море... да усети свободата... да преживее всичко! Да види всичко! Всъщност това го искат всички момчета, така че не е нещо особено.

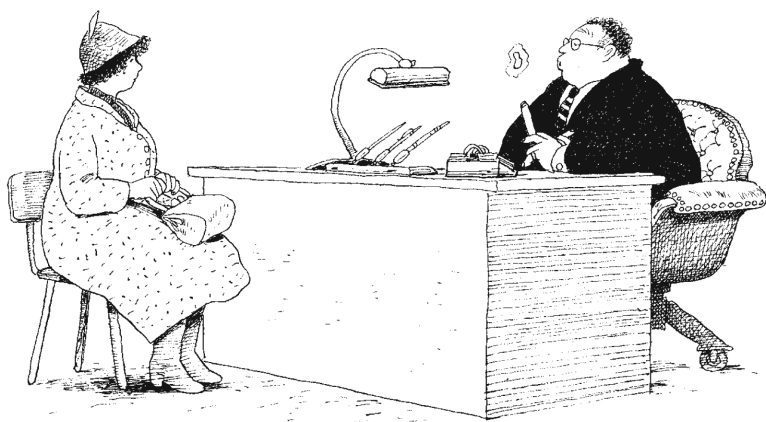
Сега ще ви кажа, че Мигелиум съвсем не беше замрял. През последните десет години се бе разраснал; беше станал истински град, главно покрай фабриката за кърпи. Вече се движеха три градски автобуса: линия Ф, линия Л и Линия К. Построиха две кина и голямо кафене, „Корона“, с тераса и музика. А сега – направо не е за вярване! – сега строяха универсален магазин. Универсален магазин КОЛОС. Истински грамаден магазин, където можеш да си купиш всичко: носни кърпички и пишеща машина, кокосови сладки и шезлонги, стелки и... Накратко: всичко. Универсален магазин на четири етажа плюс партер, с истински въртящи се врати, с големи витрини и червени светещи букви на покрива: КОЛОС.

Строежът продължи почти година, но сега магазинът беше готов. Леле, каква сграда! Всички се спираха да я гледат.

– Кога ще открият магазина? – питаха хората.

– Следващия месец ли? Мили боже, наистина станахме голям град!

– Може и Авелко да си намери работа в КОЛОС – предположи мама Руф. – Я да ида аз да проверя. Видях, че има канцелария, вътре работеха няколко господи.

В понеделник сутринта тя нахлуи новата си кафява шапка със зелено перо и отиде в канцеларията на универсалния магазин. Там седеше едър, широкоплещест, дебел господин с пура в уста. Той ѝ предложи стол и каза:

– Синът ви, значи? Аха! А на колко е години?

– На четиринайсет – отговори мама Руф. – Малко е дребен за възрастта си, но е старателен, уверявам ви. Освен това му сече главата, много му сече. Едно старателно, умно и чевръсто момче.

– Дали ще иска да работи като паж в асансьора? – осведоми се замислен господинът и духна облаче дим от пурата си.

– Той иска всичко – увери го мама Руф. – Това момче иска всичко! – В същото време си помисли: „Мили боже, той не иска нищичко, сигурно няма да поиска и това!“.

– Кажете му следобед да гоїде при мен – предложи господинът. – В четири часа. Нужен ми е паж за лифта, за асансьора искам да кажа. Ще му дадем червена униформа.

Мама Руф се прибра вкъщи, свали си шапката и съобщи:

– В четири следобед ще те чакат в универсалния магазин КОЛОС, Авелко. Може да те вземат за паж в асансьора. Ще ти дадат огненочервена униформа със златни ширити и сребърни кантове, и... какво всъщност означава да си паж в асансьор, господинът го нарече лифт? – замисли се тя накрая.

– И аз не знам точно – отговори Авелко. Разбиха само, че има нещо общо с лифт – нещо такова, дето върви нагоре и надолу. Някъде в ума му се въртеше и друга представа: когато някой пътува с автомобил на стоп, англичаните, незнайно защо, свързваха това понятие с лифт. Важното беше, че се пътува надалече. – Добре, следобед ще ида – реши той.

От четири нататък мама Руф зачака в магазинчето си за цветя, цялата кълбо от нерви, и продаде букетче теменужки за петнайсет вместо за двайсет цента, толкова развълнувана беше.

– Е...? – попита тя, когато Авелко най-сетне нахлу в магазина, нахлупил шапка над едното си ухо.

– Дадоха ми мястото – съобщи момчето. – Започвам следващата сряда, като откриват магазина.

– Да пийнем по чаша лимонада, голяма – предложи мама Руф. – И с по едно бутерохлювче. Ще ти гадат ли червена униформа със златни ширити?

– Да... – промърмори замечтано Авелко. – Видях и асансьора. Няма да ми е лесно, така ми казаха.

ВТОРА ГЛАВА

Най-горното копче

В сряда сутринта Авелко облече новата си униформа – огненочервена с великолепни лъскави копчета от месинг и дълъг панталон с кантове. Върху джоба на сакото му бе изписано със златни букви КОЛОС.

– Ах, Авелко – въздъхна мама Руф. – Изглеждаш като малкия принц на Афганистан! Или като малкия генерал на Андора!

Мама Руф никога не беше ходила в Афганистан или в Андора, но имената звучаха толкова красиво, а за нея синът ѝ си беше така и така върхът!

Авелко седеше и нервно ръфаше филията хляб, намазана с краве масло и ябълков мармалад.

– Няма ли да дойдеш на откриването? – попита предпазливо той.

– Как няма да дойда на откриването – възкликна мама Руф. – Ти какво си помисли? Откриват универсален магазин, пък аз няма да съм на откриването? Никой от града няма да си остане вкъщи. Всички ще са там. Кметът ще го открие. А собственикът ми син ще обслужва асансьора!

– Да, ама – изпелтечи Авелко, – ти нали няма да се качиш на асансьора? – продължи с въпросите Авелко.

– Ще се кача, естествено! – извика мама Руф.

– Добре, но ще се правиш, че не ме познаваш – предупреди я Авелко.

Изпитваше истински ужас, като си представеше как майка му ще вземе да обяснява на всички: „Това е моето момче, моят син Авелко. Не е ли сладък?“.

– Добре, добре – кимна мама Руф. – Обещавам ти да си мълча. Само ще ти кимам скришом, ето така! – И тя му намигна.

– Така може – съгласи се Авелко.

Пред новия универсален магазин цареше такава блъсканица, че никой не можеше да се провре навътре. Все едно се намираха в мравуняк. Всички жители на Миделюм се бяха сълпили пред въртящите се врати. Над огромната сграда се бееха знамена. Звучеше весела музика. Господата от управата носеха всичките бяло цвете в петлицата. Витрините бяха богато украсени. Младите продавачки, в красиви, нови, черни роклички, си бяха по местата, всяка в отдела си. Най-голям народ се тълпеше в отдела за чадъри – там кметът щеше да произнесе речта си и да пререже лентата.

В това време Авелко стоеше в асансьора и си мърмореше тихичко под носа. Последните дни тряб-

ваше да научи вкъщи наизуст какво ще съобщава на клиентите: „Дами и господа... Партер: гамско бельо, мъжка мода, чадъри, чанти, ръкавици, бижутерия, ШИВАШКИ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ! Първи етаж: стоки за бебето, платове, обувки, шапки, ИГРАЧКИ! Втори етаж: музика, книги, мебели, СВИРЕЩИ ЧАЙНИЦИ... И така нататък. Трябваше да знае съвсем точно какво се продава на всеки етаж. Показаха му и как да си служи с копчетата. За всеки етаж имаше специално копче. Освен това имаше копче за ТРЕВОГА, ако нещо се случи. Най-горното копче беше зелено. Не служело за нищо, беше му казал специалистът, който му обясняваше. Било просто така.

– С тези думи обявявам универсалния магазин за открит! Той ще превърне нашия Мигелюм в световен грав! – възвести с гръмовен глас кметът и преряза хубавата бяла лента.

– Ура! Ура! – развикаха се хората, препълнили отдела за чадъри.

Днес всеки можеше да отиде в залата за хранене и да получи безплатно чаша кафе и парче ябълков сладкиш. Залата се намиреше на третия етаж. Асансьорът побираше петнайсет души. Авелко имаше ужасно много работа. Непрекъснато повтаряше съобщенията. Втори етаж: музика, книги, мебели, СВИРЕЩИ ЧАЙНИЦИ... Но днес никой не се

интересуваше от чайници, дето свирят, всички искаха кафе, всички отиваха на третия етаж.

Майката на Авелко също беше тук. Появи се с още няколко дами и – наистина – удържа на думата си. Само намизгна на Авелко, а той изглеждаше направо великолепно, истински малък генерал. Въпреки това тя не отрони нито дума. След като всички пиха кафе, обявиха нова изненада: долу, в отдела за шивашки принадлежности, се разиграваше томбола за шивашки манекен.

– Оф, слава богу – зарадва се Авелко. – Да си почина малко!

Известно време в асансьора не влезе никой. Авелко приседна на столчето си и се загледа в зеленото копче. Изглеждаше му истинско. Какво ли ще стане, ако го натисне? Да го направи ли? Вероятно няма да се случи нищо. Смешно, всички се бяха стълпили долу, където се разиграваше томболата, и никой не пътуваше нагоре. Оф... да, пак идва никой. Виж ти, това беше Лаура от съседната къща на улица „Църковна“, от неговия клас.

– Никога не съм се возила на асансьор – рече тя. – Може ли да се качим до последния етаж?

– Разбира се, влизай – покани я Авелко. – Само момент, идва още никой!

Влезе мъж с кръгла глава и лоденово яке с кожата яка.

– Е, млади човече, искам да ме качите на чет-

въртия етаж. Отивам в отдела за килими. На четвъртия етаж е, нали?

– Тъй вярно, господине! Един момент, господине! – поклони се Авелко. – Заповядайте, госпожо!

В асансьора влезе дама с огромна пазарска чанта.

– Идвам да купя кана за кафе – обясни решително тя. – Кана с филтър, по-точно.

– Четвърти етаж, мадам – съобщи Авелко, затвори стъклената врата на асансьора и помисли малко. Всички отиваха на четвъртия етаж – с изключение на Лаура, но на нея ѝ беше все едно. Тя искаше просто да се вози с асансьор. Значи ще натисне копчето за четвъртия етаж. Да, обаче зеленото стъклено копче най-горе...ако го натисне... какво ще се случи? Дали ще се изкачат до четвъртия етаж, или още по-високо?

– Хайде – подкани го господинът с кожената яка. – Има ли още нещо?

Откъм отдела за шивашки принадлежности се понесоха гръмки викове. Очевидно някой бе спечелил шивашкия манекен. Авелко протегна ръка и натисна най-горното копче, което не служеше за нищо.

Асансьорът се оттласна с подскок и буквално полетя нагоре.

– Леле! – извика Лаура и стомахът ѝ се сгърчи. Едва не ѝ прилоша. През стъклената врата виждаха как отминава първият етаж, после вторият, тре-

тият, четвъртият... „Сигурно ще спрем на тава-
на“, помисли си Авелко. Асансьорът изобщо не нама-
ли скоростта... Чуха трясък, пръскане на стъкло...
май бяха пробили стъкления покрив... Четиримата в
асансьора се взираха през стъклената врата, вцепе-
нени от ужас. Асансьорът летеше във въздуха! Беше
изскочил от сградата и се носеше бързо... бързо като
стрела... и все по-бързо... право нагоре.

– Боже, помогни! – промълви Авелко. – Мили
боже, помогни!

ТРЕТА ГЛАВА

Позволете да се представя

Дамата първа си възвърна гар-словото.

– Искях само да си купя кана за кафе. Такава, филтърна кана, нали разбирате?

Тя погледна Авелко, сякаш искаше да му каже: „Нужно ли е да се изкачваме толкова нависоко?“.

Другите мълчаха и се взираха безпомощно надолу през стъклената врата. Под тях беше Мигелюм. Зърнаха универсалния магазин КОЛОС, но той се سماляваше бързо. Ето я и фабриката за кърпи за бърсане на прах. Прелетяха над пазара и голямата църква, над дигата с трите стари бряста... Видяха извивките на синята река и зелените поля с разпръснати наоколо червени къщи.

– Боже, помогни! – провикна се Авелко.

– Ще ми кажете ли какво означава това? – осведоми се господинът с кожената яка и го погледна заплашително.

– Аз... аз... – заекна момчето. – Натиснах най-горното копче. Погледнете, ето това! Зеленото копче! И ето какво стана!

– На кого е този асансьор? – попита строго мъжът.

